OBIECTUL CONFISCĂRII EXTINSE

Vitalie RACU
CZU: 343.272 vitalie_racu@yahoo.com

Spre deosebire de celelalte măsuri de siguranță prevăzute de legea penală care se aplică exclusiv în privința persoanei, confiscarea, fie în varianta clasică (specială), fie în varianta extinsă (lărgită), în virtutea caracterului patrimonial, se dispune asupra bunurilor persoanei, ambele urmărind o constrângere patrimonială a persoanei care săvârșește infracțiuni. Având în vedere că finalitatea aplicării măsurii de siguranță a confiscării este privarea de bunuri a deținătorului dreptului de proprietate (*de iure* sau *de facto*), transpare întrebarea: *ce bunuri confiscăm?*

Deși sunt două instituții distincte, fiecare operând în mod separat și independent, obiectul confiscării extinse trebuie analizat în corelație și în funcție de obiectul confiscării speciale.

Ab initio, este necesar să relevăm că diferența dintre bunurile care fac obiectul confiscării speciale și cele care fac obiectul confiscării extinse este determinată, în principal, de faptul că, în cazul confiscării speciale, bunurile ce pot fi supuse acestui tip de confiscare sunt prevăzute în mod expres și limitativ prin lege, ceea ce exclude posibilitatea ca ele să poată forma obiectul confiscării extinse. Altfel spus, faptul determinării prin lege a bunurilor supuse confiscării speciale face ca obiectul celor două forme de confiscare să fie diferit, în sensul că bunurile supuse confiscării speciale nu pot constitui obiect al confiscării extinse, și invers, bunurile supuse confiscării extinse nu pot forma obiectul confiscării speciale [1, p.317]. Această concluzie se desprinde în special din textul de lege prevăzut la art. 106^1 alin. (1) Cod penal care stabilește clar că *„Sunt supuse confiscării şi alte bunuri decât cele menționate la art.106 [...]”* [2], adică, altfel spus, alte bunuri decât cele supuse confiscării speciale. Așadar, în situația în care se stabilește necesitatea confiscării unui bun, mai întâi de toate urmează să se verifice dacă acel bun se încadrează în categoriile de entități enumerate la art. 106 alin. (2) lit. a) g) Cod penal și în funcție

de rezultat se va dispune și asupra formei de confiscare care va fi aplicată față de acel bun.

Un alt aspect important care este necesar de scos în evidență este cel al noțiunii de „bunuri", aplicabilă celor două tipuri de confiscare, elucidarea căreia are un rol practic în procesul de urmărire, indisponibilizare și ulterior de confiscare a bunurilor.

Până în anul 2016 nu au existat diferențe substanțiale de aplicabilitate a definiției de bunuri, celor două forme de confiscare fiindu-le susceptibilă noțiunea prevăzută la art. 285 alin. (1) Cod civil în redacție veche, în vigoare până la 01.03.2019 [3].

Prin Recomandările primului raport de evaluare a Republicii Moldova, adoptat la 01.10.2014, în cadrul Conferinței Statelor Părți la Convenția Consiliului Europei de la Varșovia (2005) privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului (CETS 198), țării noastre i s-a sugerat să includă o definiție general aplicabilă a „bunurilor" în Partea generală a Codului penal, sau să clarifice acest aspect prin alte metode (instrumente), astfel încât să asigure o jurisprudență uniformă în privința acestui aspect [4]. Drept urmare, forul nostru legislativ a adoptat Legea nr. 60 din 07.04.2016 [5] prin care a completat Codul penal cu definiția de „bunuri", prevăzută la art. 132^1, prin care se înțeleg *„[...] mijloace financiare, orice categorie de valori (active) corporale sau incorporale, mobile sau imobile, tangibile sau intangibile, precum și acte sau alte instrumente juridice sub orice formă, inclusiv în format electronic ori digital, care atestă un titlu ori un drept, inclusiv orice cotă (interes) cu privire la aceste valori (active)",* această noțiune fiind aplicabilă doar bunurilor prevăzute în textele de lege la art. 106, 243 și 279 Cod penal. Nu este clar de ce legiuitorul nu a inclus în sfera de aplicabilitate a noțiunii de *„bunuri"* și instituția confiscării extinse, în condițiile în care la acel moment aceasta deja era prevăzută în legea penală, iar introducerea sintagmei „106^1" în art. 132^1 Cod penal se desprindea, în mod logic, și din textul de lege prevăzut la art. 106^1 alin. (1) Cod penal, care face referință la expresia *„[...]* ***alte bunuri*** *decât cele menționate la art.106 [...]*".

Raționamentul regăsirii confiscării extinse în definiția de bunuri din Codul penal rezultă și din faptul că aceasta corespunde definiției de „bun”, formulată în Decizia-cadru 2005/212/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 24 februarie 2005 privind confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor având legătură cu infracțiunea [6, art. 1], actul normativ european fiind relevant pentru instituirea măsurii de siguranță a confiscării extinse în legea noastră penală [7].

Mai mult ca atât, noile standarde europene în domeniul confiscării, conturate prin Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană, care a precedat Decizia-cadru 2005/212/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 24 februarie 2005, au prevăzut o definiție extinsă a bunurilor care pot face obiectul confiscării, incluzând documente sau instrumente juridice care atestă un titlu sau un drept asupra unor astfel de bunuri. Astfel de documente sau instrumente ar putea include, de exemplu, instrumente financiare sau documente care pot da naștere unor drepturi de creanță și care se află, în mod normal, în posesia persoanei căreia i se aplică procedurile relevante [8, pct.12].

Cu toate acestea, având în vedere că legea penală este de strictă interpretare, iar principiul legalității implică interzicerea aplicării prin analogie a legii penale, noțiunea de „bunuri”, prevăzută la art. 132^1 Cod penal, nu poate opera *mutatis mutandis* și în privința instituției confiscării extinse, aceasta fiind aplicabilă, în cazul măsurilor de siguranță, doar în privința confiscării speciale. Drept urmare, actualmente confiscării extinse îi este aplicabilă noțiunea de „bunuri”, stipulată în art.455 alin. (1) Cod civil în redacție nouă, în vigoare din 01.03.2019, care stabilește că sunt bunuri toate lucrurile susceptibile aproprierii individuale sau colective și drepturile patrimoniale. Prin lucruri se înțeleg obiectele corporale în raport cu care pot exista drepturi și obligații civile. Deși Codul civil nu definește drepturile patrimoniale, în doctrină s-a afirmat că drepturile patrimoniale sunt acele drepturi subiective care au un conținut economic, fiind evaluabile în bani, acestea împărțindu-se în două mari categorii:

drepturile reale și drepturile de creanță [9, p.12]. Raportându-ne la dispozițiile Codului civil analizate în sistem, putem spune că pot fi confiscate extins bunurile imobile (terenurile și părțile componente ale bunurilor imobile: clădirile, construcțiile subterane, obiectele acvatice separate, plantațiile prinse de rădăcini, roada neculeasă), precum și bunurile mobile (bunurile care nu sunt raportate la categoria de bunuri imobile, inclusiv banii, valorile mobiliare și alte titluri de valoare, precum și obiectele de proprietate intelectuală, bunurile digitale etc.).

În opinia noastră, noțiunea de „bunuri" formulată în Codul penal cuprinde un spectru mai larg al entităților care pot fi urmărite și confiscate, iar omisiunea legiuitorului de a nu raporta instituția confiscării extinse la noțiunea respectivă limitează instituțiile abilitate cu dreptul de a urmări, respectiv, a confisca bunurile care fac obiectul confiscării extinse.

În concluzie, având în vedere că obiectul confiscării extinse, ca și obiectul confiscării speciale, sunt rezultatul unui comportament prejudiciabil al persoanei care comite infracțiuni, precum și standardele europene în domeniul confiscării menționate *supra*, considerăm *de lege ferenda* că art.132[1] Cod penal urmează să fie completat cu sintagma „art.106[1]", asigurându-se totodată și o aplicabilitate unitară a celor două măsuri de siguranță.

Referințe:

1. CRIȘU-CIOCÎNTĂ, A. *Confiscarea extinsă: teorie și practică judiciară.* București: Hamangiu, 2019. 401 p. ISBN 978-606-27-1194-8.
2. Codul penal al Republicii Moldova. nr. 985 din 18 aprilie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72-74.
3. Codul civil al Republicii Moldova. Nr. 1107 din 06 iunie 2002, în vigoare până la 01.03.2019. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2009, nr. 82-86.
4. Nota informativă la proiectul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative, nr.60 din 07.04.2016. [Accesat la 30.08.2020] Disponibil: http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/ Proiectede-actelegislative/tabid/61/LegislativId/2821/ language/ro-RO/Default.aspx
5. Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr. 60 din 07.04.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova,* 2016, nr.123-127. În vigoare: 06.05.2016.

6. Decizia-cadru 2005/212/JAI a Consiliului Uniunii Europene din 24 februarie 2005 privind confiscarea produselor, a instrumentelor și a bunurilor având legătură cu infracțiunea. [Accesat la 30.08.2020] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri= CELEX: 32005 F0212 & from=ro
7. Nota informativă la proiectul Legii Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative. Nr.326 din 23.12.2013. [Accesat la 30.08.2020] http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/1987/language/en-US/Default.aspx
8. Directiva 2014/42/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind înghețarea și confiscarea instrumentelor și produselor infracțiunilor săvârșite în Uniunea Europeană. [Accesat la 30.08.2020] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0042&from=RO
9. URS, I., ISPAS, P. *Drept civil. Drepturile reale principale*. București: Hamangiu, 2013. 392 p. ISBN: 978-606-678-857-1